

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Р.М. МАМЧУР

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри банківської справи та страхування
Національного університету біоресурсів і природокористування України
mamchur@nubip.edu.ua

Н.Л. КОНОНЧУК

студентка економічного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України
ninakononcuk47@gmail.com

Анотація. Метою статті є дослідження особливостей регулювання страхової діяльності в Україні в умовах воєнного стану та визначення перспектив розвитку національного страхування. У цій статті досліджуються теоретичні аспекти, які визначають страхові ринки та їх структуру. Детально представлено динаміку кількості страхових компаній за видами та основні показники страхового ринку.

Для аналізу стану страхового ринку враховуються розміри страхових премій та витрат на страхування, кількість укладених договорів страхування, розмір доходу, частка загальних страхових премій, страхових резервів та активів страхових компаній. Розглянуто фактори, що впливають на страховий ринок України. Наведено рейтинг лідерів страхових компаній України за чистими преміями. В ході дослідження було визначено ряд проблем, які необхідно вирішити для забезпечення конкурентного функціонування страхового ринку. З метою подолання проблем ефективного функціонування страхового ринку України наведено методи вдосконалення його діяльності.

На теоретичному рівні дослідження можна виділити страхову діяльність в Україні, оскільки вона базується на нормах Закону про національне страхування, розвиток якого в довоєнний період проходив складним шляхом, але забезпечує надійні підстави для страхування навіть в умовах воєнного стану. Доведено, що, незважаючи на воєнний стан, все ще існують можливості для подальшого розвитку страхування, особливо як засобу інвестування. Логічним і доцільним є залучення інвестиційних можливостей страхових компаній для відновлення загальнонаціональної мережі медичних і фармацевтичних установ, зруйнованих війною. Обґрунтована думка, що можливим та доцільним є залучення коштів страхових інвесторів, які кошти будуть спрямовані на відновлення державної системи охорони здоров'я.

Ключові слова: воєнний стан; страхування; страховий ринок; структура страхового ринку; страхова компанія; страхові премії; страхові виплати

Актуальність.

Неминучим результатом кожної війни є руйнування та збитки. Страхування, в свою чергу, є саме тим механізмом, який покликаний забезпечити компенсацію та відшкодування збитків. Проте з будь-якого правила є винятки, і війна є винятком із страхування. Договори страхування різних страхових компаній мають різні положення з питань війни, а тому необхідно вивчати конкретні умови договору. Однак зазвичай усі договори страхування в тій чи іншій формі містять положення про те, що збитки, заподіяні військовими операціями, не покриваються страховими виплатами. Важливо усвідомлювати, що ключовим фактором тут є власне наявність причинно-наслідкового зв'язку між військовими діями та конкретною завданою шкодою. Тобто саме введення воєнного стану не повинно бути приводом для того, щоб не визнавати випадок страховим і відмовляти у виплаті страхового відшкодування.

Розвиток українського страхового ринку супроводжується також іншими проблемами, серед яких різке падіння попиту на страхові послуги, недосконалий державний нагляд за ринком фінансових послуг, кризовий стан національної економіки, відсутність інновацій та певна недовіра споживачів страхових послуг. Як наслідок, український страховий ринок не може повноцінно функціонувати як частина економічної системи держави. Підсумовуючи, необхідно знайти шляхи подальшого розвитку вітчизняного страхового ринку, що допоможе подолати негативні наслідки економічних ризиків та сприятиме загальному розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідженням тенденцій та особливостей розвитку страхового ринку присвячена значна кількість праць вітчизняних та зарубіжних авторів. Основні проблеми теорії та практики страхування в Україні, особливості функціонування страхового ринку, перспективи його подальшого розвитку досліджувалися в роботах таких науковців, як Т. Артюх, В. Базилевич, О. Гаманкова, Л. Горбач, Л. Заволока, Е. Кадебська, Ф. Журавка, О. Журавка, О. Козьменко, С. Осадець, Т. Терещенко, Я. Шумелда [1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 12, 14]. Іноземні аналітики Robert P. Hartwig, Cary Schneider, Jeanne Salvatore, Steven N. Weisbart, James Stevens [16, 17] досліджували та аналізували міжнародний страховий ринок і механізми надання страхових послуг населенню. Проте завжди актуальним є вивчення сучасних тенденцій та перспективних напрямів розвитку вітчизняного ринку страхових послуг, яке зумовлює актуальність цього дослідження та має відповідну теоретичну й практичну значимість, особливо в період дії воєнних ризиків.

Мета дослідження: аналіз особливостей регулювання страхової діяльності в умовах воєнного стану в Україні та визначення перспектив розвитку страхового ринку і його ролі у подоланні наслідків війни в Україні.

Матеріали та методи дослідження.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження використовувалися загальнонаукові методи дослідження, а саме: емпіричні – такі як

опис; теоретичні – аналіз, узагальнення, пояснення у поєднанні з комплексним підходом; статистичні, розрахунково-математичні з використанням показників оцінки прийнятних активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу.

Результати дослідження та їх обговорення

Аналіз положень українського страхового законодавства та спеціальних актів проти агресії російської федерації дає підстави стверджувати, що воєнний стан, незважаючи на його винятковий характер, не може служити підставою для звільнення страхових компаній від своїх зобов'язань. Проте слід визнати, що реалізація відповідних процедур є складною як за змістом, так і за часом.

Повномасштабна війна росії проти України виявила неготовність низки надавачів небанківських фінансових послуг до форс-мажорних обставин. Через реалізацію операційних ризиків значна кількість учасників ринку вимушено призупинила або скоротила свою діяльність. Крім того, суттєво знизився попит на основні фінансові послуги. Згідно опитування страховиків-учасників Асоціації «Страховий бізнес» лише 5% компаній без проблем продовжують роботу, 60% працюють, проте мають певні труднощі. Майже 30% стикнулись з вимушеним перериванням діяльності і лише частково відновили роботу, а 10% взагалі ще не можуть відновити операційну діяльність [13].

У I кварталі скоротилися надходження страхових премій за ризиковими видами страхування порівняно з показниками рік тому. Водночас,

знизилися страхові виплати та адміністративні витрати ризикових страховиків, що дало змогу утримати показники операційної ефективності та підвищити прибутковість. Протилежною є ситуація у страховиків життя, які зберегли торішні обсяги страхових премій без зниження прибутковості. Як наслідок, страхові компанії не можуть в повній мірі виплачувати страхові відшкодування через війну, тому виплати скорочуються [10, 11].

При цьому значно змінилася модель дистрибуції страхових полісів та процеси відшкодування, які все більше трансформуються в онлайн. Нацбанк 27 лютого рекомендував страховикам спростити процедуру врегулювання страхових випадків, а саме: максимально використовувати електронні документи, коли неможливе або ускладнене отримання їх оригіналів від страхувальників [7].

Страхові премії за найпоширенішими видами страхування за I півріччя 2022 року наведено на рис. 1.

Практично за всіма видами страхування обсяг премій скоротився порівняно із I кварталом 2021 року. Найбільшими залишаються обсяги зібраних страхових премій за авто та медичним страхуванням. Водночас, найсуттєвішого скорочення зазнали майнове та КАСКО страхування.

Через постійну нестабільність на страховому ринку під час повномасштабного вторгнення росії в Україну також скоротилася кількість страхових компаній та активи страхових компаній. Зниження обсягу активів та кількості страхових компаній наведено на рис. 2.

Станом на 30.06.2022 р. загальний обсяг активів страхових компаній порівняно з початком року (до війни) практично не змінився. Зростання

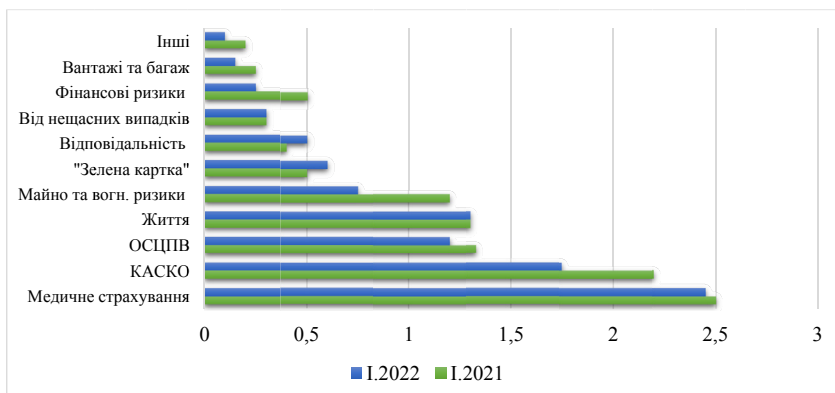

Рис. 1. Страхові премії за найпоширенішими видами страхування в I кварталі 2021 та I кварталі 2022 року, млрд грн

Джерело: складено авторами на основі даних НБУ [8]

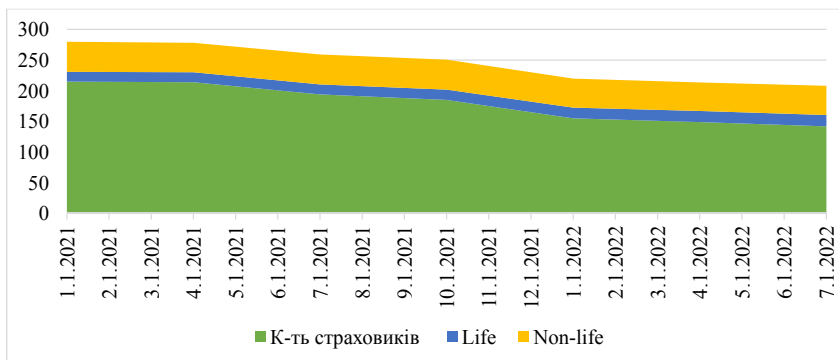

Рис. 2. Обсяги активів (млрд грн) та кількість страхових компаній протягом 2021-2022 рр.

Джерело: складено авторами на основі даних НБУ [8]

становило 2,2%, або 65,7 млрд. грн. При цьому, кількість страховиків за вказаний період скоротилася зі 155 (01.01.2022 р.) до 142 (01.07.2022 р.).

Також змін зазнали обсяги активів, прийнятних активів та резервів страхових компаній (рис. 3).

Обсяг сформованих страховими компаніями резервів у I півріччі 2022 р. залишився стабільним (36,6 млрд. грн.). Традиційно, зростання страхових резервів відбулося у сегменті страхування життя. При цьому

відмічається зростання резервів збитків за ризиковими видами страхування за рахунок великих збитків, які в основній масі були перестраховані. Також зросли строки врегулювання заявлених збитків. Резерви незароблених премій навпаки зменшилися з огляду на суттєве скорочення обсягів наданих страхових послуг у сегменті ризикового страхування.

Кризова ситуація на страховому ринку напряму впливає на всі види страхування та зачіпає всі страхо-

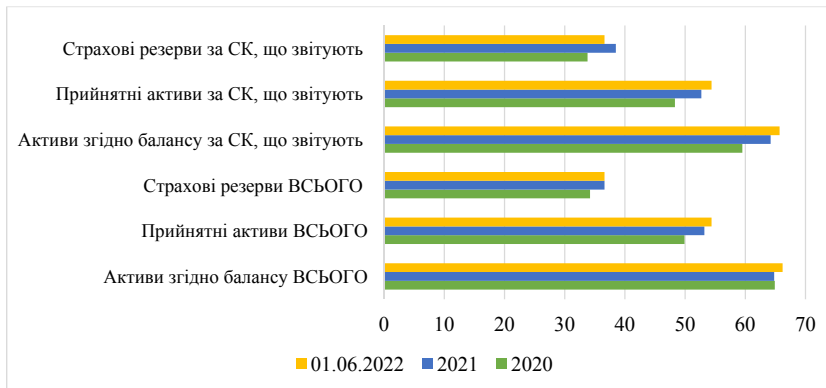

Рис. 3. Обсяг активів, прийнятних активів страхових компаній та резервів, млрд грн

Джерело: складено авторами на основі даних НБУ [7]

ві компанії і не дає можливості для розвитку страхового ринку на даний момент та найближче майбутнє. Основні тенденції змін можемо спостерігати в таблиці 1.

Страхові премії по всіх видах страхування у І півріччі 2022 р. порівняно з І півріччям 2021 р. скоротилися майже на 28% і склали 17,8 млрд. грн. Найбільш суттєвим вище зазначене скорочення було у сегменті ризикового страхування (-29%). Водночас, обсяги зібраних страхових премій по договорах страхування життя скоротилися лише на 15%. Водночас, стра-

хові компанії сегменту страхування життя у першому півріччі показали високу прибутковість. Причиною стало значне скорочення витрат.

Практично тотожна динаміка прослідковується щодо обсягів страхових виплат. Так, у І півріччі 2022 року вони скоротилися у сегменті ризикового страхування на 32%. Однією з причин такого зменшення стало зниження кількості заявлених страхових випадків за ОСЦПВ та КАСКО страхуванням.

Рівень страхових виплат не змінився протягом досліджуваного періоду і

1. Страхові премії та страхові виплати протягом 2021-2022 рр., млрд грн

Показники	I півріччя 2021	I півріччя 2022	3 квартал 2021	4 квартал 2021	1 квартал 2022	2 квартал 2022
Страхові премії, страхування життя	2,7	2,3	1,5	1,7	1,3	1,0
Страхові премії, ризикове страхування	22,1	15,5	12,0	11,3	8,4	7,1
Страхові виплати, страхування життя	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
Страхові виплати, ризикове страхування	8,4	5,6	4,6	4,7	3,0	2,6

Джерело: складено авторами на основі даних НБУ [8]

2. Структура прийнятних активів страхових компаній, %

Показники	01.01.2021	01.04.2021	01.07.2021	01.10.2022	01.01.2022	01.04.2022	01.07.2022
Депозити	28,4	31,7	27,9	27,2	24,8	23,2	21,3
Державні цінні папери	18,1	22	21,3	26,5	27,9	29,9	31,1
Залишки в МТСБУ	5,4	7,4	6,9	7,5	7,3	7,6	7,9
Поточні рахунки	6,6	6,9	8	7,8	5	5,7	5,8
Права вимоги до перестраховиків	12,1	11,9	14,4	8,6	13,8	13	12,6
Дебіторська заборгованість	18,1	6,6	7,3	7,9	7	7,1	7,7
Нерухоме майно	6,7	9,1	10	9,9	9,6	9,1	9,1
Інші	4,6	4,4	4,2	4,6	4,5	4,5	4,5

Джерело: складено авторами на основі даних НБУ [8]

склав 34%. Варто відмітити, що найбільший спад обсягів страхової діяльності в Україні припав на березень 2022 року. У II кварталі падіння було менш стрімким, страхові компанії змогли організувати та налагодити роботу в умовах воєнного стану, зокрема за допомогою активного використання можливостей інтернету.

Підтвердженням цього є структура прийнятних активів для забезпечення вимог до капіталу, яка не змінилася під час воєнного стану. Стабільну ситуацію можемо спостерігати в таблиці 2.

Військова агресія проти України практично не змінила структуру при-

йнятних активів страхових компаній: частка державних цінних паперів зросла з 27,9% до 31,1%; частка коштів, розміщених на поточних рахунках у банках та у вигляді депозитів залишилась сталою; частка дебіторської заборгованості дещо зросла з 7% до 7,7%. Частка високоліквідних активів (кошти на поточних рахунках, депозити, державні цінні папери та залишки коштів в МТСБУ) з початку року практично не змінилась (65% станом на 01.01.2022 р.; 66,1% – станом на 01.07.2022 р.). Вартість нерухомого майна, яке перебуває на балансі страхових компаній (його частка 9,1%) потребуватиме інвен-

3. Структура прийнятних активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу, млн грн

Показники, %	Рівні суспільної важливості			
	I	II	III	IV
Депозити	22,3	30,7	25,2	17,7
Державні цінні папери	44,7	9,1	7,7	8,6
Залишки в МТСБУ	7,9	14,6	4,4	0
Поточні рахунки	7,2	13,2	8,0	10,3
Права вимоги до перестраховиків	13,5	7,8	9,2	2,4
Дебіторська заборгованість	6,3	9,6	4,6	1,5
Нерухоме майно	3,1	11,3	23,5	35,8
Інші	3,2	3,7	1,5	0,1

Джерело: складено авторами на основі даних НБУ [8]

таризації та оцінки вартості після закінчення бойових дій на території України.

Суспільно важливі страховики традиційно мають кращу якість прийнятих активів (таблиця 3).

У страховиків першого рівня важливості понад 74,2% прийнятих активів припадає на кошти в банках та державних цінних паперах (ДЦП), у компаній другого рівня – 53%, третього та четвертого – 43%. Найбільший обсяг ДЦП придбаний страховими компаніями I-го рівня важливості (44,7%). Значна частка ДЦП сформована за рахунок купівлі страховиками військових облігацій.

Страхові компанії I-го рівня важливості не інвестують у нерухомість, водночас страховики IV-го рівня на 36% забезпечують свою платоспроможність активами з низьким ступенем ліквідності. Частка прав вимог до перестрахових компаній у страховиків I-го рівня важливості є вищою, ніж у страховиків інших груп за рахунок формування резерву заявлених збитків за великими ризиками.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

На основі проведених досліджень з урахуванням поточного матеріалу стосовно питання страхової діяльності вважаємо за доцільне зробити такі висновки. В Україні станом на 24.02.2022 р. сформовано достатньо розвинений страховий ринок. Водночас, після початку повномасштабного вторгнення росії практично за всіма видами страхування обсяг премій скоротився, особливо за майновим та КАСКО страхуванням. При цьому найбільша частка страхового ринку припадає на авто та медичне страху-

вання. Через постійну нестабільність на страховому ринку також скоротилися активи страхових компаній, як і сама кількість страхових компаній, проте обсяг сформованих страхових резервів залишився сталим. Проведений аналіз структури прийнятих активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу свідчить про високу прибутковість страхових компаній.

Таким чином, незважаючи на воєнний стан, страхові компанії України змогли організувати та налагодити роботу. Значну роль у цьому відіграло суттєве скорочення витрат, а також активне використання інтернет ресурсів для реалізації страхових послуг. Водночас, страхове законодавство України створює вагомі аргументи для подальшого розвитку страхування, особливо як засобу інвестування. Зокрема, Національний банк всебічно підтримує створення передумов для широкого впровадження медичного страхування. Як наслідок, стане можливим фінансування вторинної і третинної ланок медичної допомоги, що, в свою чергу, сприятиме переходу на закупівлю державою медичних послуг у закладів охорони здоров'я.

Інвестиційні можливості для залучення страховиків до відбудови країни є перспективними та необхідними. Вважаємо, що доцільним є якнайшвидше запровадження обов'язкового медичного страхування, що дозволить не лише забезпечити конституційні права громадян на охорону здоров'я, а й створити інвестиційний потенціал для відновлення зруйнованої війною національної мережі медичних та фармацевтичних закладів. Вище зазначене визначає перспективу щодо подальших досліджень в частині за-

лучення потенціалу страхових кампаній України для відбудови вітчизняної системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа: навчальний посібник. 3-є вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2003. 250 с.
2. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: КНЕУ, 2009. 283 с.
3. Горбач Л.М., Кадебська Е.В. Страхування: підручник. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 544 с.
4. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
5. Козьменко О.В., Козьменко С.М., Василюєва Т.А. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія / кер. авт. проекту О. Козьменко. Суми: Університетська книга, 2012. 316 с.
6. Мамчур Р.М. Страхування: навч. посібник. Київ: «ЦП «Компринт», 2016. 172 с.
7. НБУ рекомендує спростити процедуру врегулювання страхових випадків. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/27/682913/>
8. Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року. Наглядові дії безвізного нагляду у лютому - вересні 2022 року та пріоритетні напрями нагляду під час дії воєнного стану в Україні Національний банк України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://bank.gov.ua>
9. Осадець С.С., Артюх Т.М., Гаманкова О.О. Страхові послуги: підручник. Київ: КНЕУ, 2007. 464 с.
10. Підсумки діяльності страхових компаній України. 2022. URL: <http://www.forinsurer.com.ua>.
11. Рейтинг страхових компаній України. 2022. URL: <http://forinsurer.com/ratings>.
12. Терещенко Т.Є., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.
13. Черняхівський В. План Маршалла для українського страхового ринку. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-vplnula-viyina-na-strahoviy-rinok-ekspert-ostanni-novini-50237940.html>
14. Шумелда Я. Страхування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Міжнародна агенція «Бізон», 2007. 384 с.
15. Insurance, finance and regulation primer for terrorism risk management in Buildings. (2017). URL: <https://www.pdfdrive.com/insurance-finance-and-regulation-primer-for-terrorism-risk-management-in-buildings-e36304051.html>
16. James Stevens. Insurance: best practical guide for risk management, property, liability, life and health with concepts and coverage. (2016). URL: <https://www.amazon.de/dp/1533521999?tag=wsmgermany-21&geniuslink=true>
17. Robert P. Hartwig, Cary Schneider, Jeanne Salvatore, Steven N. Weisbart. Insurance Handbook (2010). URL: https://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/Insurance_Handbook_20103.pdf

References

1. Bazylevych V.D., Bazylevych K.S. (2003). Strakhova sprava: navchalnyi posibnyk. (3rd ed., rev.). Kyiv: Znannia
2. Hamankova O.O. (2009). Rynok strakhovykh posluh Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia. Kyiv: KNEU
3. Horbach L.M., Kadebska E.V. (2016). Strakhuvannia: pidruchnyk. Kyiv: Kondor-Vydavnytstvo
4. Zhuravka O.S., Bukhtiarova A.H., Pakhnenko O.M. (2020). Strakhuvannia: posibnyk. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet

5. Kozmenko O.V., Kozmenko S.M., Vasylieva T.A. (2012). *Novi vektory rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy: monohrafiia*. O. Kozmenko (Ed.). Sumy: Universytetska knyha
6. Mamchur R.M. (2016). *Strakhuvannia: navch. posibnyk*. Kyiv: «TsP «Komprynt»
7. NBU rekomenduie sprostyty protseduru vrehuliuvannia strakhovykh vypadkiv. (2022). Retrieved from <https://www.eprava.com.ua/news/2022/02/27/682913/>
8. Ohliad strakhovoho rynku Ukrainy za I pivrichchia 2022 roku. Nahliadovi dii bezvyiznogo nahliadu u liutomu - veresni 2022 roku ta priorytetni napriamy nahliadu pid chas dii voiennoho stanu v Ukraini Natsionalnyi bank Ukrainy: ofitsiinyi veb-sait. (2022). Retrieved from <https://bank.gov.ua>
9. Osadets S., Ariukh T., Hamankova O. (2007). *Strakhovi posluhy: pidruchnyk*. Kyiv: KNEU
10. Pidsumky diialnosti strakhovykh kompanii Ukrainy. (2022). Retrieved from <http://www.forinsurer.com.ua>.
11. Reitynh strakhovykh kompanii Ukrainy. (2022). Retrieved from <http://forinsurer.com/ratings>.
12. Tereshchenko T.Ie., Zavoloka L.O., Ponomarova O.B. (2020). *Strakhuvannia (u skhemakh, tablytsiakh, komentariakh): navch. posibnyk*. Dnipro: Universytet mytnoi spravy ta finansiv
13. Cherniakhovskyi V. Plan Marshalla dlia ukrainskoho strakhovoho rynku. (2022). Retrieved from <https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-vplinuia-viyna-na-strahoviy-ri-nok-ekspert-ostanni-novini-50237940.html>
14. Shumelda Ya. (2007). *Strakhuvannia: navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv*. Kyiv: Mizhnarodna ahentsiia «Bizon»
15. Insurance, finance and regulation primer for terrorism risk management in Buildings. (2017). Retrieved from <https://www.pdfdrive.com/insurance-finance-and-regulation-primer-for-terrorism-risk-management-in-buildings-e36304051.html>
16. James Stevens. (2016). *Insurance: best practical guide for risk management, property, liability, life and health with concepts and coverage*. Retrieved from <https://www.amazon.de/dp/1533521999?tag=wsmgermany-21&geniuslink=true>
17. Robert P. Hartwig, Cary Schneider, Jeanne Salvatore, Steven N. Weisbart. (2010). *Insurance Handbook*. Retrieved from https://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/Insurance_Handbook_20103.pdf

Mamchur R., Kononchuk N. (2022).

THE INSURANCE MARKET OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIALC

BIOECONOMY AND AGRARIAN BUSINESS, 13(4): 70-80.

[https://doi.org/10.31548/economics13\(4\).2022.62-70](https://doi.org/10.31548/economics13(4).2022.62-70)

Abstract. *The purpose of the article is to study the peculiarities of the regulation of insurance activity in Ukraine under martial law and to determine the prospects for the development of national insurance. This article examines the theoretical aspects that define insurance markets and their structure. The dynamics of the number of insurance companies by type and the main indicators of the insurance market are presented in detail.*

To analyze the state of the insurance market, the amount of insurance premiums and insurance costs, the number of concluded insurance contracts, the amount of income, the share

of total insurance premiums, insurance reserves and assets of insurance companies are taken into account. Factors affecting the insurance market of Ukraine are considered. The rating of the leaders of insurance companies of Ukraine by net premiums is given. A number of problems were identified that must be solved to ensure the competitive functioning of insurance markets. In order to overcome the problems of the effective functioning of the insurance market of Ukraine, the methods of improving its activity are given.

At the theoretical level of research, it is possible to highlight insurance activity in Ukraine, as it is based on the norms of the Law on National Insurance, the development of which in the pre-war period took a difficult path, but provides a reliable basis for insurance even in the conditions of martial law. Furthermore, there is no doubt that, despite the martial law, there is still room for further development of insurance, especially as an investment vehicle. It looks promising to attract the investment opportunities of insurance companies to restore the nationwide network of medical and pharmaceutical institutions destroyed by the war. Reasoned opinion, the state can introduce new state securities, focusing on insurance investors, etc., the funds will be directed to the restoration of the state health care system.

Keywords: *martial law; insurance; insurance market; the structure of the insurance market; insurance company; insurance premiums; insurance payments.*
